

'We dromen en doen ons best onze dromen te realiseren'

Stel, je bent een gevluchte wiskundedocent uit een land als Syrië. Na het verkrijgen van een verblijfstatus, ga je een nieuw leven opbouwen. Dit is het inspirerende verhaal van Maha en Suha en hoe zij na een aantal jaren in Nederland weer terugkeerden in hun oude vak.

Werkgroep Welkom

Sinds een half jaar heeft de NVvW een nieuwe werkgroep, genaamd 'Welkom'. De werkgroep stelt zich ten doel om statushouders met een lesbevoegdheid wiskunde en/of leservaring als wiskundedocent te helpen bij hun terugkeer naar hun oude beroep. Dat is van groot belang voor zowel de statushouders zelf als voor het Nederlandse wiskundeonderwijs. Jezelf nuttig kunnen maken, financieel onafhankelijk zijn, plezier hebben in je werk; allemaal zaken die bijdragen aan een goede integratie en aan het zich thuis voelen in het nieuwe land. Dat er daarmee ook iets wordt gedaan aan het lerarentekort is natuurlijk relevant en dat het Nederlandse onderwijs hiermee een stuk rijker wordt, is een mooie bijvangst. De werkgroep Welkom telt inmiddels acht leden en onderneemt verschillende activiteiten om haar doel te bereiken. Meer hierover is te vinden op onze website ^[1].

Het UAF ^[2] is een stichting die zich inzet voor de ontwikkeling van gevluchte studenten en professionals. In samenwerking met verschillende hogescholen in onder meer Utrecht, Amsterdam en Zwolle, zijn er trajecten opgezet genaamd Statushouders voor de Klas (SvdK ^[3]). Dit zijn eenjarige trajecten, waarin statushouders met leservaring in hun land van herkomst worden begeleid bij een mogelijke terugkeer voor de klas. Deze trajecten zijn niet specifiek voor wiskunde, maar wel met name voor de tekortvakken. Er nemen over het algemeen veel wiskundedocenten aan deel. Van sommige deelnemers wordt na verloop van tijd hun diploma formeel erkend als lesbevoegdheid in Nederland, voor anderen geldt dat ze na afloop van het traject nog een (gedeelte van de) lerarenopleiding moeten doen om zo een volwaardige lesbevoegdheid te krijgen. De meeste genoemde trajecten

zijn dit schooljaar aan hun derde cohort begonnen. In steden als Almere, Rotterdam en Den Haag zijn er nu initiatieven gaande om te starten met eigen groepen.

Maha Awad

Maha

Maha Awad is in 2019 gestart met het traject SvdK aan de Hogeschool van Amsterdam. Ze is in 2015 naar Nederland gekomen. Via haar kinderen die naar de basisschool gingen in Heerhugowaard, kwam ze in aanraking met het Nederlandse onderwijssysteem. Ze heeft zich er meteen serieus in verdiept, niet alleen omwille van haar kinderen, maar ook zoals ze aangeeft 'voor haar eigen toekomst'. We spraken Maha eind november 2020 en konden haar vragen stellen over lesgeven in Syrië, deelnemen aan SvdK en hoe het is om nu werkzaam te zijn in Nederland als wiskundedocent. Sinds augustus 2020 is Maha namelijk werkzaam als docent wiskunde in Alkmaar. Het was een bijzonder gesprek, waarin we Maha

leerden kennen als een positieve persoonlijkheid die vooral kansen ziet, zeer goed geïnformeerd is over het Nederlandse onderwijssysteem en genuanceerd kan vertellen over verschillen en overeenkomsten met het Syrische onderwijs. Haar taalniveau is hoog. Ze heeft een hoorbaar accent maar haar woordenschat is heel groot en ze kan zich nauwkeurig uitdrukken.

Suha Kassab

Suha

Suha Kassab is in 2014 naar Nederland gekomen. Suha heeft in Saoedi-Arabië op de middelbare school gezeten, in Palestina de opleiding tot docent wiskunde gevolgd en in totaal meer dan tien jaar gewerkt als docent wiskunde op verschillende scholen in Gaza. De eerste jaren in Nederland waren niet makkelijk; naast de volledige zorg voor drie jonge kinderen leerde zij Nederlands aan de Rijksuniversiteit Groningen. In eerste instantie wilde Suha geen docent worden in Nederland. Ze werkte als vrijwilliger en vond het moeilijk het gedrag van de Nederlandse leerlingen te accepteren. Toen zij in contact kwam met het traject Statushouders voor de Klas werd zij toch enthousiast; inmiddels werkt Suha als docent wiskunde op Scholengemeenschap de Rietlanden in Lelystad. Tijdens het gesprek benadrukt Suha meerdere keren dat er veel hoogopgeleide vluchtelingen zijn en dat deze niet alleen op hun beheersing van de Nederlandse taal beoordeeld zouden moeten worden. Met name een proefles is voor docenten een mooie manier om hun kwaliteiten te kunnen tonen. Suha is blij dat zij deze kans heeft gekregen en met beide handen heeft gegrepen.

Onderwijs in Syrië

Wanneer Maha ons vertelt over het Syrische onderwijs, valt op dat de overeenkomsten groter zijn dan we aanvankelijk zouden denken. Er zijn zeker verschillen, de basisschool begint bijvoorbeeld bij de leeftijd van 6 jaar (dus geen kleutergroepen 1 en 2). De basisschool duurt ook tot 12 jaar, maar in de laatste twee jaren zijn er al vakleerkrachten voor alle gebruikelijke schoolvakken zoals talen, exacte vakken en maatschappijvakken. Maha geeft aan dat de overstap voor leerlingen naar het voortgezet onderwijs daardoor minder groot lijkt te zijn dan in Nederland. Klassen zijn in grootte ongeveer dertig leerlingen. Basisscholen en ook middelbare scholen in de kleinere dorpen zijn over het algemeen gemengd, maar jongens en meisjes gaan wel naar aparte klassen. Maha heeft ook op een school gewerkt met alleen maar meisjes. Er worden lesmethodes gebruikt die door de overheid zijn voorgeschreven. De onderwerpen die aan bod komen zijn vergelijkbaar met ons wiskundecurriculum, maar de lesboeken lijken meer de nadruk te leggen op begrijpen en problemen oplossen dan op 'lezen en doen'. Om haar lesbevoegdheid te krijgen heeft Maha wiskunde gestudeerd aan de universiteit en daarna een postdoctorale lerarenopleiding gedaan (die overigens niet verplicht was). Ze heeft acht jaar voor de klas gestaan in Syrië. Het beroep van docent is in Syrië een aantrekkelijk beroep, bijvoorbeeld vanwege lange vakanties en korte lesdagen, maar ook doordat het status heeft. Maha schat dat ongeveer 80% van de docenten vrouw is.

Onderwijs in Gaza

Suha is opgegroeid in een onderwijsfamilie, haar moeder was ook docent. Na haar opleiding is Suha als wiskundeleraar begonnen in Gaza, zij gaf hier ongeveer dertig lessen per week op een school voor meisjes van 12 t/m 18 jaar. Het onderwijs is daar vanaf de leeftijd van 6 jaar gescheiden. De regels worden strakker gehandhaafd en het wiskundeniveau is over het algemeen hoger dan in Nederland. Er is maar één keuze voor de leerlingen: een wetenschappelijke of een beroepsgerichte opleiding. Verschillende niveaus bestaan niet, alle leerlingen volgen dezelfde lessen. Ondanks deze verschillen met het Nederlandse onderwijs benoemt Suha ook veel overeenkomsten, zo wijkt >

het curriculum niet veel af van het onze. Suha gaf daar onder andere les in algebra en meetkunde. Een rekenmachine werd daarbij overigens niet gebruikt. Vanwege het lerarentekort heeft zij ook computerlessen verzorgd; de lesstof heeft ze zichzelf eigen gemaakt. 'Ik houd van cijfers en computers, ik durf te proberen en ik ben niet bang.' Suha heeft ook lesgegeven in Saoedi-Arabië. Voordat zij naar Nederland kwam, heeft Suha drie jaar in Thailand gewoond.

Maha voor de klas

In haar eerste jaren in Nederland heeft Maha vrijwilligerswerk gedaan met kleuters, jongeren en bejaarden. Ze gaf ook al even wiskundeles in een taalklas in Alkmaar; dit deed ze nog gedeeltelijk in het Arabisch. Haar begeleider van stichting UAF adviseerde haar om deel te nemen aan Statushouders voor de Klas. Op de dag dat ze begon aan het traject werd haar diploma erkend. Toch besloot ze te blijven deelnemen en zo stap voor stap toe te werken aan haar terugkeer in het onderwijs. Maha kreeg een stageplaats op het Stedelijk Dalton College in Alkmaar. Het was aanvankelijk wel lastig, want ze kwam met name in bovenbouwklassen terecht en in een groep stagiaires van de reguliere lerarenopleidingen van de hogeschool en de universiteit. Maha besloot de wiskundeboeken zelfstandig door te nemen en zo de leerlijnen te leren kennen en de Nederlandse wiskundetaal eigen te maken. Haar begeleider op het SDC was zelf afkomstig uit Iran en heeft haar heel erg geholpen om haar weg te vinden. De eerste keer dat Maha zelf een gedeelte van een les verzorgde, ging het over lineaire functies in 4 vwo. Ze hield een uitleg van zo'n 15 minuten. Na afloop was ze blij en trots. De leerlingen hadden haar begrepen, ze had het goed kunnen uitleggen. Maha vertelt eerlijk aan haar klassen dat ze zelf nog lerend is en dat wordt prima geaccepteerd. Maha laat ook graag leerlingen naar het bord komen om hun strategieën te vertellen. Ze vindt het belangrijk dat de wiskunde niet alleen van de docent komt, maar dat leerlingen het zelf stap voor stap opbouwen. Ze heeft intussen ook geleerd gebruik te maken van PowerPoint bij het voorbereiden van de lessen. Dat biedt een goed houvast. In het voorjaar van 2020 besloot Maha om enkele open sollicitaties te sturen naar scholen. Ze had daar wel twijfels over, maar docenten van het traject SvdK stimu-

leerden haar om het toch zeker te doen. Maha zegt hier zelf met haar kenmerkende positiviteit over: 'We zijn aan het dromen en we doen ons best om onze dromen te realiseren.' Kort daarna kwam er een vacature op het SDC. Ze schreef een mooie brief en ging op sollicitatiegesprek. Daarbij moest ze een beetje een verkooppraatje houden over zichzelf, wat ze best lastig vond. Ze had zich goed voorbereid op het gesprek en het resultaat was dat de directeur een week later belde om haar de baan aan te bieden.

Suha voor de klas

Via een jobcoach van de gemeente Fryske Marren hoorde Suha over het traject SvdK van Hogeschool Windsheim in Zwolle. In 2019 startte zij met het traject en dat was meteen een goede match. Het beviel uitstekend om haar hersenen weer te activeren. De docenten waren betrokken en het contact met haar medestudenten was hecht. In het traject leerde ze Nederlands, didactiek en pedagogiek maar ook kleine dingen zoals 'hoe schrijf je een x en hoe schrijf je een 8 '. Suha deed haar stage op Scholengemeenschap Lelystad en dat was leerzaam, vooral wat betreft interacties met leerlingen en het leren van vaktaal. De Nederlandse taal bleef echter lastig. Ook het werken met de methode *Moderne Wiskunde*, inclusief de antwoordenboekjes, was wennen voor Suha. Het was niet te vergelijken met het lesmateriaal dat zij zelf had gebruikt. De eerste echte les was aan 3 tl, een bijzonder moment. Suha beseftte steeds meer dat ze weer wilde lesgeven en dankzij de goede begeleiding en haar doorzettingsvermogen zette Suha belangrijke stappen richting het docentschap in Nederland.

Een mooie toekomst

Sinds augustus 2020 staat Maha dus echt als docent wiskunde voor de klas. Ze geeft op maandag, dinsdag en donderdag les aan klassen 1 en 2 havo/vwo. 'Het is een droom', zegt ze, 'maar het is niet makkelijk.' Ze heeft ook nu weer goede begeleiding van collega's. Maha is na een paar maanden wel tevreden over hoe haar lessen gaan. Ze werkt vanuit haar hart en de relatie met de leerlingen. Voor de leerlingen is de overstap naar de

middelbare school erg groot, zeker dit jaar. Leerlingen ervaren wiskunde soms als 'veel werk' en als 'niet te doen'. Ze wil meer gaan selecteren welke opgaven wel en niet gedaan moeten worden, meer differentiëren, minder alleen maar huiswerk maken. Maha beschrijft dat ze wel motivatieverschillen ziet tussen leerlingen in Nederland en in Syrië. Nederlandse leerlingen worden volgens Maha meer verwend. Thuis en op school krijgen ze van alles aangeboden. Ze vindt het mooi om te zien dat in het Nederlandse onderwijs aandacht is voor pedagogiek en voor vaardigheden als plannen en samenwerken. In Syrië wordt dat meer thuis geleerd, in de grote gezinnen. Kinderen leren daar zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. 'In Syrië moet je zelf je best doen, niemand gaat het voor jou doen. Als iets moeilijk te bereiken is, dan doe je harder je best', aldus Maha. Zoals wij haar hebben leren kennen, is zij wat dat betreft op-en-top Syrisch. Ze heeft hard haar best gedaan om iets moeilijks te bereiken: een terugkeer in haar oude beroep in haar nieuwe thuisland. Maha en haar gezin wacht weer een mooie toekomst.

Een echte docent

Sinds november 2020 is Suha werkzaam als docent wiskunde op Scholengemeenschap de Rietlanden in Lelystad. Na het traject Statushouders voor de Klas twijfelde ze even tussen solliciteren en de kopopleiding. Haar diploma was inmiddels gewaardeerd als hbo-bachelor wiskunde. Afgelopen herfstvakantie richtte zij zich volledig op solliciteren en daarbij kwam zij de vervangingsvacature aan de Rietlanden tegen, 20 lesuren in totaal. Zij vroeg advies aan de docenten van het SvdK-traject en stuurde een sollicitatiebrief. Vervolgens werd Suha gebeld om een proefles te komen geven aan 2 tl/havo, een les over assenstelsels en grafieken. Op deze manier kreeg Suha de mogelijkheid om haar kwaliteiten te laten zien. De les verliep prima, met name de structuur en de uitleg waren sterk. Suha kreeg de baan diezelfde middag aangeboden. De eerste dagen was het weer flink wennen; leerlingen accepteerden haar niet direct, hadden lang geen wiskundelessen gevolgd en maakten soms opmerkingen over haar accent. Na enkele weken ging het langzaam de goede kant op. Suha volgt in haar lessen de lijn van de methode en maakt ter ondersteuning veel gebruik van PowerPoints. 'Je bent een echte docent', kreeg Suha

regelmatig te horen van medestudenten en begeleiders tijdens het traject SvdK. En ja, daar is Suha het mee eens. Een krachtige, doortastende docent die de kans heeft gekregen om in haar nieuwe thuisland aan de slag te gaan en haar kwaliteiten te tonen.

Werkgroep Welkom zoekt Buddies

Onder de statushouders in Nederland zijn er wiskundedocenten die graag hun werk als docent weer willen oppakken. Zij leren eerst de Nederlandse taal en volgen bijscholing over het Nederlandse wiskundeonderwijs. De NVvW wil hun graag helpen om aan de slag te gaan als wiskundedocent. De werkgroep Welkom is op zoek naar wiskundedocenten die in contact willen komen met een gevluchte wiskundedocent en hem of haar willen helpen, een kijkje op school gunnen, bereikbaar zijn voor vragen en de weg willen wijzen in wiskundeland. De werkgroep Welkom gaat je daarbij ondersteunen. Doe je mee? Geef je dan op als buddy en help zo onze nieuwe collega's op weg. Mail naar hoofdbureau@nvvw.nl met onderwerp 'Buddy nieuwe Nederlanders'.

Noten

- [1] <https://nvvw.nl/werkgroepen/welkom/>
- [2] Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF (University Assistance Fund). Zie <https://www.uaf.nl/>
- [3] zie het artikel Statushouders voor de klas: https://nvvw.nl/wp-content/uploads/2020/11/VO-magazine_5-mei_2019.pdf

Over de auteurs

Desiree van den Bogaart is docent wiskunde aan de lerarenopleiding van de Hogeschool van Amsterdam. Zij is bestuurslid van de NVvW en voorzitter van de werkgroep Welkom. E-mailadres: d.a.van.den.bogaart@hva.nl
Linda Schouten is docent wiskunde aan zowel de lerarenopleiding als de opleiding toegepaste wiskunde van de Hogeschool van Amsterdam. Zij is tevens als docent verbonden aan het traject Statushouders voor de Klas van de HvA en lid van de werkgroep Welkom. E-mailadres: e.p.m.schouten@hva.nl